

Sammendrag – arbeidet med FoU-prosjekt 174003

Dette notatet er et supplement til hovedleveransen som er et digitalt veiledningshefte i FoU prosjekt 174003 «Arbeidsretting og differensiering av introduksjonsprogrammet». Notatet tar for seg det metodiske og teoretiske grunnlaget for casestudien av fem kommuner, og besvarer prosjektets forskningsspørsmål. Prosjektets overordnede målsetning er å identifisere grep kommunene kan ta for å øke andelen flyktninger som kommer ut i arbeid etter deltakelse i introduksjonsprogrammet, med et særskilt fokus på innhold og kvalitet i veiledningen. Prosjektet har bestått av en kortfattet kartlegging som har dannet grunnlag for en utvelgelse av fem kommuner med variasjon i befolkning, geografi og deltaker-sammensetning. Vi har gjort casestudier i Asker, Rælingen, Stange, Trondheim og Volda. Casestudiene er gjennomført med kvalitative intervjuer og observasjoner.

Notatet identifiserer ti gode grep som kjennetegner casekommunene, som lykkes med å få flyktninger ut i arbeid etter deltakelse i introduksjonsprogrammet: 1) Skape tillit mellom deltaker og veileder, 2) Tett oppfølging gjennom hele introduksjonsprogrammet, 3) Differensiert veiledning tilpasset den enkelte deltaker, 4) Tidlig kontakt med arbeidsmarked og lokalsamfunn gjennom praksisutplassinger, 5) Deltakermedvirkning og ansvarliggjøring av deltakerne, 6) Flerkulturelle veiledningssamtaler, 6) Felles metodisk kompetanse blant veilederne, 8) Ansattes handlingsrom åpner for fleksible og nye løsninger, 9) Støttende arbeidsmiljø blant veilederne i tjenesten, og 10) Tverrfaglig samarbeid i tjenesteapparatet. Disse grepene presenteres kortfattet i notatet med referanse til utfyllende tekst i det elektroniske veiledningsheftet presentert på KS hjemmesider.

Veiledning av deltakere i introduksjonsprogrammet omfatter kartlegging, arbeid med individuell plan og løpende oppfølging. Det skal tas utgangspunkt i den enkelte deltakers forutsetninger og behov når kommunen skal organisere programmet og velge metode og innhold på bakgrunn av den individuelle planen. Vi finner at den individuelle planen fungerte retningsgivende i arbeidet i kommunen, men primært som et redskap for lærere og programrådgivere. Casekommunene som har tatt tak i denne utfordringen har prøvd ut mer visuelle planer hvor de bruker illustrasjoner, symboler og bilder i stedet for tekst. De erfarer at det er lettere for deltakerne selv å bidra inn i utviklingen av planene, når de er utformet på denne måten. Individuell plan har på den måten et potensiale ved i større grad å involvere deltakere i utformingen.

Veiledningen i introduksjonsprogrammet handler imidlertid ikke kun om den direkte veiledningsrelasjonen mellom for eksempel programrådgiver og introduksjonsdeltaker, men også om veileders evne til å inkludere og spille på lag med flere aktører og arenaer av betydning for deltakeren. I våre casekommuner gjaldt dette spesielt tett kontakt med arbeidsgivere. Alle kommunene hadde systematisert samarbeidet med lokalt arbeidsmarked gjennom en eller flere ansatte med et dedikert ansvar for kontakten med arbeidsmarkedet og oppfølgingen av arbeidsgivere, ved for eksempel praksisutplassering. Dette påvirket veiledningen av deltakerne gjennom at kunnskapen om det lokale arbeidsmarkedet ble brukt direkte i veiledningen av programdeltakerne. Veilederne i casekommunene er generelt aktive på å ta i bruk andres kompetanse, noe som kan ha påvirkning på kommunens resultater.

I notatet peker vi på at mens det er stort fokus på veiledning knyttet til arbeid i casekommunene, er det i mindre grad fokus på veiledning knyttet til utdanning. I mange sammenhenger samarbeides det med de regionale karriersentrene, men det er også en klar forventning om at veilederne hver for seg må holde seg oppdatert på hva som skjer på utdanningsfronten. Det kan synes som at læringsentrene og flyktningtjenestene organiserer seg med tanke på å samle kompetanse og oppfølging av arbeidsmarkedet primært og dermed omfordeler ressurser dedikert til oppfølging av løp mot utdanning. Dette er et element som kan påvirke mulighetene for individuell tilpasning av programmet.

Oppsummert kan vi si at veiledningen i introduksjonsprogrammet handler om veileders evne til å jobbe sammen med ulike aktører til det beste for hver enkelt deltaker. Dette omfatter både samarbeid internt i veiledningskollegiet, med introduksjonsdeltaker og med eksterne ressurser som veilederne ser at deltakeren har behov for, det være seg utdanningsressurser, lokalt arbeidsmarked eller frivillig sektor. Dette bidrar til å øke mulighetene for at tjenestene tilpasses brukernes behov og å få introduksjonsdeltakerne ut i arbeid og/eller utdanning.